

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY - 32. TÝDEN (5.8.2019)

Kamil Holý

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

V roce 2019 získala Zelinářská unie finance z MZe na monitoring škůdců polní zeleniny. Monitoring bude prováděn týdně od dubna do října pracovníky VÚRV. Z časových a finančních důvodů bude monitoring omezen na oblast Polabí. Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji a umístěny na webové stránky VÚRV: www.vurv.cz - záložka *Pro praxi*.

Výskyt škůdců

Objevují se snůšky a housenky 2. generace můry zelné - někde početnější než housenky zápředníčků. Létá osenice polní - sledovat výskyt housenek. V teplých oblastech možný výskyt housenek černopásky bavlníkové (hlavně skleníky). Na brukvích nadále škodí dřepčící, molice a zápředníček. Na bramborech výskyt mandelínek. Zvyšuje se výskyt svlušky chmelové.

Brukvovitá zelenina - lokálně výskyt snůšek a housenek můry zelné, ochrana stejná jako proti housenkám zápředníčků - pozor u zelenin tvořících hlávky - ošetřit před zažráním housenek do hlávek. Se střídavou intenzitou škodí dřepčící, molice a zápředníček. Pokračuje nálet třásněnek a mšic, ale v nízkých početnostech.

Ostatní zelenina - škodlivé výskyty na sledovaných plochách nezjištěny, sledovat výskyt třásněnek na cibuli a mandelinky bramborové. Početnost svlušky chmelové narůstá, ale ochlazení v tomto týdnu by ji mělo zbrzdit - sledovat okraje porostů, především ve srážkovém stínu u lesa nebo stromořadí.

Snůška vajíček a čerstvě svlečená housenka můry zelné

Můra zelná

- v porostech snůšky vajíček a housenky, které lokálně poškozují listy. Odchyt ve světelných lapačích ÚKZÚZ nízký, škody budou pouze lokálně.

Polyfágní můra zelná může škodit i na plodové zelenině ve sklenicích.

Monitoring - na spodní straně listů snůšky vajíček, které jsou krátce po vykladení bílé, postupným vývojem se tvoří červenohnědá kresba a cca 24 h před líhnutím šednou (prosvítá černá hlava). Ke sledování intenzity náletu (odhadu škodlivosti) možno využít údaje ze sítě světelných lapačů viz dále.

Ochrana - stejná jako proti housenkám záředničeků. U druhů tvořících hlávky nutno ošetřit proti mladým housenkám ještě před tím, než se zažerou dovnitř hlávek, kde jsou nezasazitelné insekticidy.

Černopáska bavlníková

- lokální, teplomilných škůdce. Housenky 2. generace škodí ve sklenicích a fóliovnících, ale mohou poškodit i polní plodiny.

Monitoring - početnost dospělců odchycených ve světelných lapačích. Sledovat výskyt housenek v porostu.

Ochrana nejúčinnější na mladé housenky před zažráním do plodů.

Sviluška chmelová

- začíná se objevovat v polní zelenině (riziková hl. pro tykvovité a celer).

Příznaky - posáté rostliny světlají, žloutnou až zasychají.

Monitoring - na spodní straně listů hledat vajíčka, nymfy a dospělé svilušky. Výskyt

začíná nejčastěji od krajů, často na místech se „srážkovým stínem“ (pruhy podél lesa a vysokého stromořadí).

Svilušky jsou malé, nutno použít lupu nebo nasypat na spodní stranu listů suchou půdu - pokud se zachytí na listu, je velká pravděpodobnost, že jsou tam pavučinky vytvořené sviluškami.

Ochrana - do plodin, kde nejsou registrovány žádné akaricidy, použít přípravky na bázi oleje. Nutno kvalitně ošetřit spodní stranu listů. Účinnost olejů není zpravidla 100%, začít ošetřovat včas, před kalamitním výskytem. Po začátku postačuje ošetřit pouze souvratě.

Dřepčící - *Phyllotreta* spp.

- výskyt nadále vysoký, na většině sledovaných ploch jsou dřepčící nejvýznamnější škůdci.

Ochrana - dle intenzity výskytu.

Nepřímou ochranou je výsev hořčice na souvratě či v manipulačních uličkách.

Molice vlašovičnicková

- výskyt se více méně ustálil na stejné hodnotě a bude nejspíše podobný až do poloviny října, kdy se molice hromadně stěhují na zimní hostitele.

Intenzitu ochrany volit podle počtu molic, plodiny a termínu sklizně.

Záředniček polní

- riziko škod nadále vysoké, lokálně vysoký výskyt dospělců, některé porosty poškozeny housenkami.

Početnost dospělců možno zjistit při prohlídce porostů - při otáčení listů se

vyplaší, létají všude okolo a sedají na rostliny.

Místy velmi vysoká parazitace lumky a lumčíky (přes 90 %), což sníží tlak škůdce, ale ani takto vysoká parazitace nezabrání zbytku dospělců naklást dostatek vajíček, aby byly porosty následně poškozeny housenkami.

Osenice polní

Létá 2. generace, početnost zatím nevybočuje z normálu předchozích let.

Sledovat výskyt housenek a požerků na rostlinách.

Ochrana - cílit proti mladým housenkám 1. - 2. instaru, před jejich přesunem do půdy. Postřík navečer nebo v noci, kdy jsou housenky aktivní.

Doporučení pro příští rok - kupte si vlastní lapák s feromony a provádějte sledování.

Početnost a z toho vyplývající škodlivost se může lokálně lišit.

Mandelinka bramborová

- riziko trvá, provádět monitoring porostů.

Při škodlivém výskytu použít přípravek s jinou účinnou látkou, než kterou jste použili na předchozí postřík - oddálení (zabránění) vzniku rezistentních populací.

Užitečné organismy

Nejpočetnější jsou nadále parazitoidi záředníčka polního, ostatní predátoři a parazitoidi v nízkých počtech, především proto, že v porostech nejsou mšice - zdroj potravy a molice většinou druhů nechutná.

Světelné lapače sítě ÚKZÚZ

Ke sledování náletu a početnosti druhů nočních motýlů můžete využít údaje ze světelných lapačů, které jsou dostupné na adrese:

<http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html>

Pro zelináře jsou důležité druhy, na které nejsou dostupné funkční feromonové lapáky (můra zelná a m. kapustová), nebo se vyskytují jen v teplých letech (černopáska bavlníková). Kdo nepoužívá vlastní feromonové lapáky, využije i údaje o početnosti osenice polní.

Použití údajů z lapáků:

- zjištění začátku výskytu dané generace
- zjištění letových vln - cca za 7-14 dní po letové vlně (vysoký úlovek) riziko výskytu housenek v porostu (vylíhnou se housenky z vajíček)
- odhad početnosti (v porovnání s předchozími roky) => odhad škodlivosti - čím vyšší početnost oproti normálu, tím vyšší riziko škod

Světlé (posáté) plochy signalizují poškození listů svluškou, které se vyskytují nejvíce na spodní straně listu. Může být přehlédnuta mezi zrnky písku a zeminy.

Řapíky celeru s dírkami/trhlinami. Škůdci nezjištěni, původ může být fyziologický nebo následek choroby. Podobné projevy způsobují housenky zavíječe kukuřičného, ale ty vyhlodávají v řapíku chodby.

Nálety zápředníčka polního a osenice polní do feromonových lapáků v roce 2019

- žlutá čára - srovnání s rokem 2018 (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě. Početnost v roce 2018 v průhledném lapáku.

